РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 4 (21)

Липень – серпень 2018 р.

DOI 10.53672/ej.4.2018

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

9 772521 146000

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.4.2018

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2018, № 4 (21)

липень – серпень 2018 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.4.2018[1]
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2018. — № 4 (21) (липень – серпень 2018). — 64 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2018
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2018

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 10

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *10*

Вовчак О. Д. Страхування професійної відповідальності 10

Наукова школа юриспруденції професора Аланкіра — 250 нових доктрин і концепцій 13

Майстренко О. В. Роль тлумачень та роз'яснень законодавства 16

1.2. Проблемні аспекти застосування поліграфа *19*

Назаров О. А. Історія розвитку поліграфа в Україні: Науково-дослідний інженерний центр "Пульс" - перша в Україні наукова установа, яка займалася розробкою вітчизняних поліграфів у 2000-х роках . . . 19

Кузьменко М. Д., Алєксєєв О. О. Напрямки застосування поліграфа в силових структурах США: психолого-прикладні та нормативно-правові аспекти кадрової безпеки 22

Алєксєєв О. О., Алєксєєва-Процюк Д. О. Правові умови проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа в кримінальному судочинстві 25

Петрова А. С. Можливість використання поліграфа щодо кандидатів на посаду судді 28

1.3. Судово-психологічна експертиза *31*

Заборовський В. В., Попович Р. В. Правочини із вадами волі: основні теоретичні та практичні аспекти 31

1.4. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності *34*

Незалежна Медіа профспілка України. Роз'яснення Незалежної Медіа профспілки України питання "Чи є Інтернет-видання засобами масової інформації?" 34

1.5. Рецензії та нові видання *37*

Головченко Л. М., Лозовий А. І., Сімакова-Єфремян Е. Б. та ін. Посібник 37

Назаров О. А. Посібник 40

Назаров О. А. Монографія 42

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 45
Розділ online видання "Наукові статті. Детектор брехні (поліграф)". 45
Розділ online видання "Реферативні статті. Інші види спеціальних знань" 45
Розділ online видання "Реферативні статті. Психологічна експертиза" 45
Розділ online видання "Реферативні статті. Дослідження на поліграфі, технологія EyeDetect" 46
Розділ online видання "Реферативні статті. Профайлінг науково-прикладний" 46
Розділ online видання "Наукові статті. Психологічна експертиза" . . 47
РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 49
Мовленнєвий (голосовий) поліграф, запатентований у НАВС. 49
ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 51
ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 54
ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 57
ВИХІДНІ ДАНІ 64

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Звертаємо увагу: це реферативно-науковий журнал. Частина матеріалів номера — оригінальні статті, частина — реферати праць, які вже були опубліковані раніше: у фахових виданнях, на сайтах судів і державних органів. Реферати ми подаємо за правилами передруку: з іменем автора, незміненою назвою, бібліографічним описом першої публікації та посиланням на неї. Анотація до кожного матеріалу допоможе швидко вирішити, з чого почати читання.[1]

Шановні читачі! Позаду кожного рішення суду стоять факти, а позаду фактів — знання фахівців. Номер 2018, № 4 (21) відкриває 12 матеріалів, присвячених таким темам: поліграф і виявлення обману, наукова діяльність, нормативне регулювання експертизи.

> *Сторінка історії науки. У липні 1858 року в Джангіпурі (Бенгалія) британський урядовець Вільям Гершель скріпив договір відбитком долоні місцевого жителя Конаї. Сам Гершель у книзі «The Origin of Finger-Printing» (1916) називає цей відбиток початком своєї багаторічної практики. У 2018 році минає 160 років від цієї події.*[2]

Найпопулярніший матеріал номера — «Посібник». Прочитайте його, поділіться з колегами і повертайтеся до архіву журналу: кожен номер — це крок до професії, яка допомагає суду бачити правду.

Редакція журналу

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sum-

izhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. The Origin of Finger-Printing by William J. Herschel. Project Gutenberg. URL: https://gutenberg.org/cache/epub/34859/pg34859-images.html (data zvernennia: 04.11.2026).

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Страхування професійної відповідальності[1]

Вовчак О. Д.

Реферат · оприлюднено 22.07.2018

Реферат. Вовчак О. Д. у підручнику «Страхова справа» (Київ: Знання, 2011) розглядає страхування професійної відповідальності

як різновид страхування відповідальності, пов'язаний із можливістю пред'явлення особам претензій за наслідки помилок, допущених під час виконання професійних обов'язків, зазначених у страховому полісі. Реферат поєднує анотацію підручника, у якому висвітлено теорію та організацію страхової справи в ринковій економіці, інвестиційну діяльність страховика, умови платоспроможності страхових компаній, проблеми законодавчого регулювання та ліцензування, з витягом із розділу про страхування професійної відповідальності. О. Д. Вовчак визначає трьох обов'язкових учасників цих відносин (страховик, страхувальник і треті особи, тобто вигодонабувачі), об'єкт страхування (майнові інтереси, пов'язані з відшкодуванням шкоди, заподіяної страхувальником фізичній чи юридичній особі під час професійної діяльності) та страховий випадок: помилку страхувальника, що спричинила матеріальні збитки, втрату здоров'я, тілесні ушкодження чи смерть третіх осіб. Названо види такого страхування в Україні (аудитори, оцінювачі, ріелтори, будівельники й архітектори, адвокати, нотаріуси, медичні працівники та інша професійна діяльність), дві групи ризиків, винятки (воєнні ризики, терористичні акти, ядерне, хімічне чи біологічне забруднення, навмисні дії або груба необережність страхувальника) і порядок визначення страхової суми, лімітів відповідальності, франшизи й страхового тарифу. Наведено таблицю базових річних тарифів: залежно від професії та ліміту відповідальності (до 50–500 тис. грн) вони становлять від 0,15 до 1,6 % страхової суми. Договір може також охоплювати як додаткові страхові події упущену вигоду й моральну шкоду в розмірі, визначеному судовим рішенням. Підсумовуючи, О. Д. Вовчак наголошує на потребі затвердити Кабінетом Міністрів України перелік професій з обов'язковим страхуванням професійної відповідальності та правила його здійснення. Для судових експертів реферат цікавий як модель захисту від майнових претензій, пов'язаних із професійними помилками.

Ключові слова: страхування професійної відповідальності, страховик, страхувальник, вигодонабувач, страховий випадок, ліміт відповідальності, франшиза, страховий тариф, обов'язкове страхування, професійна помилка.

Professional Liability Insurance

Vovchak O. D.

Abstract. In the textbook 'Insurance Business' (Kyiv: Znannia, 2011), Vovchak O. D. treats professional liability insurance as a form of liability insurance that covers claims against professionals for the consequences of errors made while performing the duties specified in the policy. The summary combines an overview of the textbook, which deals with the theory and organisation of insurance in a market economy, insurers' investment activity, the solvency and efficiency of insurance companies, and problems of legislative regulation and licensing in Ukraine, with an extract from the chapter on professional liability insurance. The extract identifies the three necessary parties (insurer, policyholder and third-party beneficiaries), the object of insurance (property interests related to compensation for harm caused by the policyholder in the course of professional activity) and the insured event, namely a professional error resulting in material loss, damage to health, bodily injury or death of third parties. It lists the types of such insurance offered in Ukraine (auditors, valuers, realtors, builders and architects, advocates, notaries, medical workers and other professions), two groups of risks, exclusions (war risks, terrorist acts, nuclear, chemical or biological contamination, intentional acts or gross negligence of the insured) and the rules for setting the sum insured, limits of liability, deductibles and premium rates. A table of basic annual rates shows premiums from 0.15% to 1.6% of the sum insured, depending on the profession and the liability limit (UAH 50,000-500,000). Lost profit and non-pecuniary damage awarded by a court may be covered as additional insured events. The text calls on the Cabinet of Ministers of Ukraine to adopt a list of professions subject to compulsory professional liability insurance and the corresponding rules. For forensic ex-

perts, the material offers a model of protection against property claims arising from professional errors.

Keywords: professional liability insurance, insurer, policyholder, beneficiary, insured event, limit of liability, deductible, insurance rate, compulsory insurance, professional error.

Першоджерело: Вовчак О. Д. Страхування професійної відповідальності. Вовчак О. Д. Страхова справа : підручник. Київ : Знання, 2011. 391 с. + CD-ROM.[2] Реферат оприлюднено в журналі 22.07.2018.

REFERENCES

1. Vovchak O. D. Strakhuvannia profesiinoi vidpovidalnosti [Professional Liability Insurance] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/909-strakhuvannya-profesijnoji-vidpovidalnosti-vovchak-o-d-strakhova-sprava-pidruchnik-o-d-vovchak-kijiv-znannya-2011-391-s-cd-rom (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Vovchak O. D. Strakhuvannia profesiinoi vidpovidalnosti [Professional Liability Insurance]. Vovchak O. D. Strakhova sprava : pidruchnyk. Kyiv : Znannia, 2011. 391 s. + CD-ROM. URL: https://goo.gl/UYSnS9 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Наукова школа юриспруденції професора Аланкіра — 250 нових доктрин і концепцій[1]

Реферат · оприлюднено 09.07.2018

Мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі.

Реферат. Довідкове видання «Правова еліта України» (Київ: Логос, 2018, с. 74) представляє наукову школу юриспруденції професора Аланкіра; так звучить науковий псевдонім доктора юридичних наук, професора О. А. Кириченка, утворений із частин його імені, по батькові та прізвища. Реферат, підготовлений редакцією журналу, відтворює біографію засновника школи: народився 1958

р. у м. Бахмачі на Чернігівщині, закінчив юридичний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка (1984), працював слідчим прокуратури, 1992 р. захистив кандидатську, а 1996 р. докторську дисертацію, у якій розробив основи криміналістичної мікрооб'єктології; нині професор кафедри правознавства факультету економіки і права МКУ імені Пилипа Орлика (спеціальність 12.00.09). Школа почала формуватися з 1992 р., найактивніше розвивається з 2000 р.; за даними видання, 10 її науковців розробили понад 250 новітніх доктрин і концепцій юриспруденції. Наведено показники апробації: О. А. Кириченко виступав на 254 наукових заходах і має 777 публікацій, зокрема 23 монографії; Ю. О. Ланцедова має 371 публікацію, О. С. Тунтула 427. Серед доктрин засновника названо доктрини трьох базисних значень права, базисних завдань, об'єктів і напрямів юридичної діяльності, суду як єдиного антиделіктного органу з профільними палатами, безоплатної одинадцятирівневої юридичної освіти, недопустимості погіршення правового статусу соціосуб'єктів, системи кодексів судочинства. Схарактеризовано внесок А. К. Виноградова, Є. В. Кириленка, С. А. Кириченка, Ю. О. Ланцедової, Ю. Д. Ткача, О. С. Тунтули, В. С. Шаповалової: від поділу кримінальних правопорушень на злочини, паразлочини й квазізлочини до основ криміналістичної зброєделіктики та класифікації кримінальної зброї. Окремо описано доктрину класифікації юридичних наук на теорологічні, регулятивні та антиделіктні, яку автори порівнюють із періодичною таблицею Д. І. Менделєєва. Реферат дає уявлення про понятійний апарат школи, корисне дослідникам криміналістики, теорії доказування та судової експертизи.

Ключові слова: наукова школа професора Аланкіра, О. А. Кириченко, доктрини юриспруденції, криміналістична мікрооб'єктологія, антиделіктні юридичні науки, класифікація юридичних наук, антиделіктні відомості, юридична відповідальність, криміналістика.

Professor Alankir's Scientific School of Jurisprudence: 250 New Doctrines and Concepts

Abstract. The summary, prepared by the journal's editors, is based on an entry in the reference publication 'Legal Elite of Ukraine' (Kyiv: Lohos, 2018, p. 74) devoted to the scientific school of jurisprudence of Professor Alankir, the scholarly pseudonym of Kyrychenko O. A., Doctor of Law, Professor, formed from parts of his first name, patronymic and surname. The founder's biography is outlined: born in 1958 in Bakhmach, Chernihiv region, he graduated from the Law Faculty of Taras Shevchenko Kyiv State University (1984), served as a prosecution investigator, defended his candidate thesis in 1992 and his doctoral thesis in 1996, in which he laid the foundations of forensic micro-object science, and now works as a professor of jurisprudence at Pylyp Orlyk International Classical University. According to the publication, the school took shape after 1992, has developed most actively since 2000, and ten of its members have produced more than 250 new doctrines and concepts of jurisprudence. Publication metrics are reported: Kyrychenko O. A. has presented at 254 scholarly events and has 777 publications, including 23 monographs, while Lantsedova Yu. O. and Tuntula O. S. have 371 and 427 publications respectively. The founder's doctrines include three basic meanings of law, the basic tasks, objects and areas of legal activity, the court as a single anti-delict body with specialised chambers, free eleven-level legal education, inadmissibility of worsening the legal status of social subjects, and a system of procedural codes. Contributions by Vynohradov A. K., Kyrylenko Ye. V., Kyrychenko S. A., Tkach Yu. D., Shapovalova V. S. and others are summarised, from classifying criminal offences into crimes, para-crimes and quasi-crimes to the forensic study of weapons. A doctrine dividing legal sciences into theorological, regulatory and anti-delict groups, which the authors compare to Mendeleev's periodic table, is also described.

Keywords: Alankir scientific school, Kyrychenko O. A, doctrines of jurisprudence, forensic micro-object science, anti-delict legal sci-

ences, classification of legal sciences, legal responsibility, criminalistics, Legal Elite of Ukraine.

Першоджерело: Наукова школа юриспруденції професора Аланкіра – 250 новітніх доктрин і концепцій. Правова еліта України. Київ : Логос, 2018. С. 74.[2] Реферат оприлюднено в журналі 09.07.2018.

REFERENCES

1. Naukova shkola yurysprudentsii profesora Alankira — 250 novykh doktryn i kontseptsii [Professor Alankir's Scientific School of Jurisprudence: 250 New Doctrines and Concepts] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/47-naukovi-shkoli/859-naukova-shkola-yurisprudentsiji-profesora-alankira (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Naukova shkola yurysprudentsii profesora Alankira – 250 novitnikh doktryn i kontseptsii [Professor Alankir's Scientific School of Jurisprudence – 250 Newest Doctrines and Concepts]. Pravova elita Ukrainy. Kyiv : Lohos, 2018. S. 74. URL: http://logos-ukraine.com.ua/project/index.php?project=peu2018&load=ns25.html (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Роль тлумачень та роз'яснень законодавства[1]

Майстренко О. В.

Реферат · оприлюднено 15.07.2018

Реферат. Майстренко О. В. у статті, оприлюдненій на офіційному вебсайті Міністерства юстиції України, розглядає роль тлумачення та роз'яснення законодавства в умовах, коли слово «колізія» стало одним із найуживаніших у правовій системі України. Вихідна теза автора: колізії між правовими нормами порушують системність правового регулювання й тим самим знижують його ефективність. Проаналізовано наявні в юридичній літературі підходи до змісту тлумачення права: одні дослідники зводять його

лише до з'ясування змісту норми, інші до її роз'яснення, треті розглядають тлумачення як єдність обох складників. О. В. Майстренко підтримує третій погляд, оскільки два перші виявляють однобічний підхід. Структурну недовершеність законодавства України автор пов'язує з вадами правової системи, насамперед із низьким рівнем законодавчої техніки: за постійно зростаючих вимог до правотворчої роботи Верховна Рада України не завжди встигає ефективно врегульовувати суспільні відносини, що динамічно розвиваються. Недоліки законодавчої техніки разом із недостатньою розмежованістю функцій і повноважень органів державної влади зумовлюють надмірну кількість підзаконних нормативних актів, які часто привносять у правове регулювання зайві суперечності, ускладнення й неясності. Тому, на думку автора, недосконалість правової надбудови українського суспільства разом з її класичними ознаками й особливостями виводить проблему тлумачення норм права на якісно новий рівень: застосування тлумачення, його методології й принципів дає змогу адекватно усвідомлювати зміст норм, забезпечує їх ефективну реалізацію, усуває суперечності, зміцнює законність і стає своєрідним містком до впровадження нової правової культури та побудови правової держави. Для судових експертів, адвокатів і суддів висновки статті корисні під час роботи з колізійними нормами процесуального та спеціального законодавства, зокрема у сфері судової експертизи, де процесуальні кодекси і спеціальний закон нерідко по-різному врегульовують ті самі питання.

Ключові слова: тлумачення права, роз'яснення законодавства, колізії правових норм, законодавча техніка, підзаконні нормативні акти, системність правового регулювання, законність, правова держава.

The Role of Interpretation and Clarification of Legislation

Maistrenko O. V.

Abstract. In an article published on the official website of the Ministry of Justice of Ukraine, Maistrenko O. V. examines the role of in-

terpreting and clarifying legislation at a time when 'collision', that is, conflict between legal norms, has become one of the most frequently used terms in Ukrainian legal discourse. The starting point is that conflicts between legal norms undermine the systemic character of legal regulation and thereby reduce its effectiveness. The author reviews three positions found in legal scholarship on the content of legal interpretation: mere ascertainment of the meaning of a norm, its explanation to others, or the unity of both. The third view is supported, since the first two are regarded as one-sided. The structural imperfection of Ukrainian legislation is attributed to shortcomings of the legal system, above all the low level of legislative drafting: under ever-growing demands on law-making, the Verkhovna Rada of Ukraine does not always manage to regulate rapidly evolving social relations effectively. Deficient drafting, combined with an insufficient separation of functions and powers among state authorities, leads to an excessive number of subordinate regulations that often introduce unnecessary contradictions, complications and ambiguities. The author therefore argues that the problem of interpreting legal norms has reached a qualitatively new level: interpretation, with its methodology and principles, enables an adequate understanding of legal norms, ensures their effective implementation, removes contradictions, strengthens legality and serves as a bridge towards a new legal culture and the rule of law. The conclusions are relevant to forensic experts, lawyers and judges who deal with conflicting provisions of procedural and special legislation, including the law on forensic examination.

Keywords: legal interpretation, clarification of legislation, conflict of laws, legislative drafting, subordinate legislation, legal regulation, legality, rule of law.

Першоджерело: Майстренко О. В. Роль тлумачень та роз'яснень законодавства. Міністерство юстиції України : офіц. веб-сайт. [2] Реферат оприлюднено в журналі 15.07.2018.

REFERENCES

1. Maistrenko O. V. Rol tlumachen ta roziasnen zakonodavstva [The Role of Interpretation and Clarification of Legislation] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/867-majstrenko-o-v-rol-tlumachen-ta-roz-yasnen-zakonodavstva (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Maistrenko O. V. Rol tlumachen ta roziasnen zakonodavstva [The Role of Interpretation and Clarification of Legislation]. Ministerstvo yustytsii Ukrainy : ofits. veb-sait. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_8077 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Історія розвитку поліграфа в Україні: Науково-дослідний інженерний центр "Пульс" - перша в Україні наукова установа, яка займалася розробкою вітчизняних поліграфів у 2000-х роках[1]

Назаров О. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 03.04.2018 · **DOI: 10.53672/ej.4.2018.01**[1]

Анотація. Історію першої в Україні державної наукової установи, що професійно розробляла вітчизняні поліграфи, О. А. Назаров відтворює напередодні десятої річниці її ліквідації. Науково-дослідний інженерний центр «Пульс» утворено постановою Кабінету Міністрів України від 5 травня 1995 р. № 320 у складі Військово-медичного управління СБУ, а ліквідовано постановою КМУ від 16 липня 2008 р. № 648. Автор використовує нормативні акти, патентну документацію, свідчення колишнього директора центру О. В. Сторожика, праці О. Р. Малхазова та зарубіжні публікації. У 2001–2008 рр. центр розробляв одноканальні індикатори емоційної напруги серії «Вектор» («Вектор 01.1», «Вектор 02.1») і макетний зразок багатоканального приладу «Вектор 14», який через припи-

нення державного фінансування так і не став першим повноцінним українським поліграфом. Наведено перелік патентів і свідоцтв про реєстрацію авторського права працівників центру на способи й пристрої реєстрації шкірно-гальванічної реакції та спосіб визначення психофізіологічної готовності людини до тестування. Серійний випуск «Вектора 01.1» налагоджено на КП «ЦКБ «Арсенал»; у СБУ прилад застосовували в професійно-психологічному відборі кандидатів на військову службу, а його середня точність у 2003–2005 рр., обчислена за письмовими зізнаннями кандидатів під час післятестових бесід, становила близько 77,8 %. Для порівняння розглянуто американський портативний пристрій PCASS (точність 63–79 % у трьох дослідженнях на замовлення Пентагону), призначений лише для попереднього сортування осіб, та російський «Конкорд-М». Автор доводить, що наукові напрацювання «Пульсу» втрачено, а спроби приватних компаній у 2014–2018 рр. створити вітчизняний поліграф здебільшого зводяться до копіювання застарілих російських моделей. Звідси висновок про потребу консолідованої позиції держави та всіх зацікавлених сторін щодо довготривалої підтримки розроблення українських поліграфів.

Ключові слова: історія поліграфа в Україні, НДІЦ «Пульс», індикатор емоційної напруги «Вектор», шкірно-гальванічна реакція, професійно-психологічний відбір, Служба безпеки України, патенти, PCASS, вітчизняне приладобудування, детекція прихованої інформації.

History of the Polygraph in Ukraine: The Pulse Research and Engineering Centre, the First Ukrainian Scientific Institution to Develop Domestic Polygraphs in the 2000S

Nazarov O. A.

Abstract. Shortly before the tenth anniversary of its liquidation, Nazarov O. A. reconstructs the history of the Pulse Research and Engineering Centre, the first Ukrainian state scientific institution professionally engaged in developing domestic polygraphs. The Centre was estab-

lished by Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 320 of 5 May 1995 within the Military Medical Department of the Security Service of Ukraine (SBU) and liquidated by Resolution No. 648 of 16 July 2008. The study draws on legal acts, patent documentation, testimony of the Centre's former director O. V. Storozhyk, works by O. R. Malkhazov and foreign publications. In 2001-2008 the Centre developed the Vector series of single-channel emotional tension indicators (Vector 01.1 and Vector 02.1) and a breadboard multichannel model, Vector 14, which, because state funding was discontinued, never became the first fully fledged Ukrainian polygraph. The paper lists the Centre's patents and copyright certificates for methods and devices for recording galvanic skin response and for assessing a person's psychophysiological readiness for testing. Vector 01.1 was serially produced by the Arsenal Central Design Bureau and used by the SBU in screening candidates for military service; its mean accuracy in 2003-2005, verified against candidates' written admissions in post-test interviews, was about 77.8%. For comparison, the US Preliminary Credibility Assessment Screening System (PCASS), with an accuracy of 63-79% in three Pentagon-funded studies and intended only for triage, and the russian Konkord-M device are reviewed. The author argues that the Centre's scientific legacy has been lost and that private attempts in 2014-2018 to build a Ukrainian polygraph largely copy outdated russian designs, and calls for a consolidated, long-term national policy supporting domestic polygraph development.

Keywords: history of the polygraph, Ukraine, Pulse Research and Engineering Centre, Vector emotional tension indicator, galvanic skin response, personnel screening, Security Service of Ukraine, patents, PCASS, detection of concealed information.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 03.04.2018; DOI: **10.53672/ej.4.2018.01**[1].

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Istoriia rozvytku polihrafa v Ukraini: Naukovo-doslidnyi inzhenernyi tsentr "Puls" - persha v Ukraini naukova ustanova,

yaka zaimalasia rozrobkoiu vitchyznianykh polihrafiv u 2000-kh rokakh [History of the Polygraph in Ukraine: The Pulse Research and Engineering Centre, the First Ukrainian Scientific Institution to Develop Domestic Polygraphs in the 2000S]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2018.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/804-naukovo-doslidnij-inzhenernij-tsentr-puls-persha-v-ukrajini-naukova-ustanova-yaka-zajmalas-rozrobkoyu-vitchiznyanikh-poligrafiv (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Напрямки застосування поліграфа в силових структурах США: психолого-прикладні та нормативно-правові аспекти кадрової безпеки[1]

Кузьменко М. Д., Алєксєєв О. О.

Реферат · оприлюднено 18.07.2018

Реферат. Кузьменко М. Д. і Алєксєєв О. О. у статті, опублікованій у «Віснику Одеського національного університету. Серія: Психологія» (2017, т. 22, вип. 3, с. 51–60), досліджують психолого-прикладні та нормативно-правові аспекти забезпечення кадрової безпеки в силових структурах США. Матеріалом слугують офіційні документи, що визначають політику та процедури функціонування цих структур, а основним методом є аналіз нормативних актів і закріплених у них процедур. Автори показують, що загальна мета запроваджених у США заходів полягає в тому, щоб на посади національної безпеки призначалися лише особи, визнані надійними й такими, яким можна довіряти. Значну увагу приділено ролі та місцю опитування із застосуванням поліграфа в розслідуваннях кадрової безпеки: воно слугує встановленню достовірності інформації, допомагає ухвалювати рішення про призначення на посади національної безпеки та про надання доступу до закритої інформації. Окреслено напрями застосування поліграфа відповідно до Федеральних стандартів розслідувань: одноаспектне розслідування біографічних даних, перевірка запитів на доступ до на-

ціональних агентств, періодична та повторна перевірка несприятливої інформації за розробленою дискваліфікаційною таблицею. Для українських фахівців стаття цікава як огляд зарубіжної моделі нормативного врегулювання поліграфних перевірок у сфері кадрової безпеки, який можна враховувати під час удосконалення вітчизняних процедур професійного відбору в правоохоронних органах і спецслужбах.

Ключові слова: поліграф, кадрова безпека, силові структури США, Федеральні стандарти розслідувань, посади національної безпеки, доступ до закритої інформації, перевірка біографічних даних, дискваліфікаційна таблиця.

Areas of Polygraph Use in US Security Agencies: Applied Psychological and Regulatory Aspects of Personnel Security

Kuzmenko M. D., Alieksieiev O. O.

Abstract. Kuzmenko M. D. and Alieksieiev O. O., in an article published in the Herald of Odesa National University, Series: Psychology (2017, vol. 22, issue 3, pp. 51-60), examine applied psychological and regulatory aspects of personnel security in US security and law enforcement agencies. The study is based on an analysis of official documents that define the policies and procedures governing these agencies. The authors show that the overall aim of the measures introduced is to ensure that only individuals found reliable and trustworthy are appointed to national security positions. Particular attention is paid to the role and place of polygraph interviews in personnel security investigations: they are used to verify the accuracy of information, to support decisions on appointment to national security positions and to grant access to classified information. In line with the Federal Investigative Standards, the authors outline the main areas of polygraph use: single scope background investigations, national agency checks with inquiries, and periodic reinvestigation and re-examination of adverse information according to an established disqualification table. For Ukrainian specialists, the paper offers an overview of a foreign regulatory model of polygraph screening in personnel security that may inform the im-

provement of national procedures for selecting and vetting staff of law enforcement and security agencies.

Keywords: polygraph, personnel security, US security agencies, Federal Investigative Standards, national security positions, access to classified information, background investigation, disqualification table.

Першоджерело: Кузьменко М. Д., Алєксєєв О. О. Напрямки застосування поліграфа в силових структурах США: психолого-прикладні та нормативно-правові аспекти кадрової безпеки. Вісник Одеського національного університету. Серія: Психологія. 2017. Т. 22, вип. 3. С. 51–60.[2] Реферат оприлюднено в журналі 18.07.2018.

REFERENCES

1. Kuzmenko M. D., Alieksieiev O. O. Napriamky zastosuvannia polihrafa v sylovykh strukturakh SSHA: psykholoho-prykladni ta normatyvno-pravovi aspekty kadrovoi bezpeky [Areas of Polygraph Use in US Security Agencies: Applied Psychological and Regulatory Aspects of Personnel Security] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/902-kuzmenko-m-d-alekseev-o-o-napryamki-zastosuvannya-poligrafa-v-silovikh-strukturakh-ssha-psikhologo-prikladni-ta-normativno-pravovi-aspekti-kadrovoji-bezpeki (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kuzmenko M. D., Alieksieiev O. O. Napriamky zastosuvannia polihrafa v sylovykh strukturakh SSHA: psykholoho-prykladni ta normatyvno-pravovi aspekty kadrovoi bezpeky [Areas of Polygraph Use in US Security Agencies: Applied Psychological and Regulatory Aspects of Personnel Security]. Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Psykholohiia. 2017. T. 22, vyp. 3. S. 51–60. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Vonu_psi_2017_22_3_8 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Правові умови проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа в кримінальному судочинстві[1]

Алєксєєв О. О., Алєксєєва-Процюк Д. О.

Реферат · оприлюднено 18.07.2018

Реферат. Алєксєєв О. О. і Алєксєєва-Процюк Д. О. (Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ, 2018, № 1, с. 96–109) виходять з того, що використання поліграфа в кримінальному провадженні обговорюють десятиліттями, проте процесуальна форма та доказове значення його результатів досі потребують законодавчого врегулювання. Мета статті полягає в правовому аналізі умов проведення психологічних досліджень із застосуванням поліграфа в кримінальному судочинстві України. Проаналізовано положення КПК України про експерта і спеціаліста (ст. 69–72), докази (ст. 84), змагальність (ст. 22), висновки спеціаліста та експерта (ст. 99, 102), закони «Про оперативно-розшукову діяльність» і «Про санкції», Інструкцію про застосування поліграфа в Національній поліції (наказ МВС від 13.11.2017 № 920), акти Мін'юсту та стандарти ASTM International. З посиланням на дані І. П. Усикова наведено судову статистику: у 2005–2017 рр. клопотання про таку експертизу заявляли 176 разів, у 10 % вироків її враховано як доказ. Автори доводять, що зосередження експертиз із поліграфом у державній установі (Київському НДІ судових експертиз) обмежує змагальність сторін; що будь-яке дослідження на поліграфі вимагає письмової добровільної згоди особи, для якої пропонують уніфіковану форму з правом відмовитися від відповіді чи від тестування; що експертом може бути лише фахівець із психологічною освітою, а поліграфологи без неї можуть брати участь у провадженні як спеціалісти (ст. 71 КПК). Пропонується створити в Реєстрі атестованих судових експертів окрему групу поліграфологів, переглянути п. 1.4 Інструкції МВС, який заперечує доказову силу результатів, і впроваджувати стандарти ASTM, щоб унеможливити застосування недостатньо перевірених приладів і методик. Висновки ва-

жливі для судових експертів-психологів, слідчих, адвокатів і суддів.

Ключові слова: психологічна експертиза із застосуванням поліграфа, психофізіологічне дослідження, кримінальне провадження, право на захист, свобода від самовикриття, змагальність сторін, добровільна згода, спеціаліст-поліграфолог, стандарти ASTM, Реєстр атестованих судових експертів.

Legal Conditions for Conducting Psychophysiological Research Using a Polygraph in Criminal Proceedings

Alieksieiev O. O., Alieksieieva-Protsiuk D. O.

Abstract. Alieksieiev O. O. and Alieksieieva-Protsiuk D. O. (Scientific Journal of the National Academy of Internal Affairs, 2018, No. 1, pp. 96-109) note that although the use of the polygraph in criminal proceedings has been debated for decades, the procedural form and evidentiary value of its results still require legislative clarification. The aim is a legal analysis of the conditions for psychological examinations using a polygraph in Ukrainian criminal justice. The authors examine provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine on experts and specialists (Arts. 69-72), evidence (Art. 84), adversarial proceedings (Art. 22) and specialist and expert opinions (Arts. 99, 102), the laws on operational-search activity and on sanctions, the 2017 Ministry of Internal Affairs instruction on polygraph use in the National Police, Ministry of Justice regulations and ASTM International standards. Citing Usikov I. P., they report that motions for polygraph examinations were filed 176 times in 2005-2017 and that such examinations were accepted as evidence in 10% of judgments. They argue that concentrating these examinations in a single state institution restricts equality of arms; that any polygraph examination requires the person's written voluntary consent, for which a uniform form is proposed, including the right to refuse to answer or to stop the test; and that only a person trained in psychology may act as an expert, while polygraph examiners without such training may take part as specialists (Art. 71 CPC). Proposals include a separate group for polygraph examiners in the Register of Certi-

fied Forensic Experts, revision of the police instruction clause denying probative value to polygraph results, and adoption of ASTM standards to exclude poorly validated devices and techniques. The paper is relevant to forensic psychologists, investigators, defence lawyers and judges.

Keywords: polygraph examination, psychophysiological research, criminal proceedings, right to defence, privilege against self-incrimination, adversarial principle, voluntary consent, polygraph specialist, ASTM standards, register of forensic experts.

Першоджерело: Алєксєєв О. О., Алєксєєва-Процюк Д. О. Правові умови проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа в кримінальному судочинстві. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 1. С. 96–109. (копія:). [2][3] Реферат оприлюднено в журналі 18.07.2018.

REFERENCES

1. Alieksieiev O. O., Alieksieieva-Protsiuk D. O. Pravovi umovy provedennia psykhofiziolohichnykh doslidzhen iz zastosuvanniam polihrafa v kryminalnomu sudochynstvi [Legal Conditions for Conducting Psychophysiological Research Using a Polygraph in Criminal Proceedings] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/903-alekseev-o-o-pravovi-umovi-provedennya-psikhofiziologichnikh-doslidzhen-iz-zastosuvannyam-poligrafa-v-kriminalnomu-sudochinstvi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Alieksieiev O. O., Alieksieieva-Protsiuk D. O. Pravovi umovy provedennia psykhofiziolohichnykh doslidzhen iz zastosuvanniam polihrafa v kryminalnomu sudochynstvi [Legal Conditions for Conducting Psychophysiological Research Using a Polygraph in Criminal Proceedings]. Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav. 2018. № 1. S. 96–109. (kopiia:). URL: https://elar.navs.edu.ua/handle/123456789/4890 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Alieksieiev O. O., Alieksieieva-Protsiuk D. O. Pravovi umovy provedennia psykhofiziolohichnykh doslidzhen iz zastosuvanniam po-

lihrafa v kryminalnomu sudochynstvi [Legal Conditions for Conducting Psychophysiological Research Using a Polygraph in Criminal Proceedings]. Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav. 2018. № 1. S. 96–109. (kopiia:). URL: https://expertize-journal.org.ua/images/dzherela/alieksieiev-alieksieieva-protsiuk-pravovi-umovy-2018.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Можливість використання поліграфа щодо кандидатів на посаду судді[1]

Петрова А. С.

Реферат · оприлюднено 21.07.2018

Реферат. Тези аспірантки кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого А. С. Петрової порушують питання, якого українське законодавство на час їх оприлюднення не розв'язувало: чи допустимо застосовувати поліграф під час конкурсного відбору кандидатів на посаду судді. Авторка виходить із потреби чесного й прозорого формування суддівського корпусу та зіставляє українську процедуру, у якій поліграф не використовують, із практикою Республіки Молдова, де таке тестування для кандидатів обов'язкове. Аргументацію побудовано на аналізі ст. 50 Закону України «Про Національну поліцію», що вже дозволяє застосовувати поліграф під час перевірки кандидатів на службу, ч. 3 ст. 28 Конституції України про недопустимість дослідів над людиною без її вільної згоди, а також на зарубіжному досвіді: за наведеними даними, поліграф використовують понад 65 країн, зокрема Японія, Канада, Ізраїль, Польща й Туреччина, а у США щороку проводять кілька мільйонів перевірок. А. С. Петрова не перебільшує можливостей методу. Прилад фіксує дихання, потовиділення й тиск, а не саму неправду; на реакції впливають стрес, ліки, вагітність; висновок залежить від кваліфікації поліграфолога, статус якого в Україні не визначено. Тому тестування має ґрунтуватися на добровільності, попередньому ознайомленні особи з темами питань і її праві пе-

рервати процедуру. Авторка пропонує передбачити в Законі України «Про судоустрій і статус суддів», що тестування за письмовою згодою кандидата проводить атестований спеціаліст сертифікованим приладом, вимоги до якого затверджує Кабінет Міністрів України, у спеціальному приміщенні з відео- та звукозаписом; вагітні жінки та жінки, які мають дітей до трьох років, від нього звільняються; опитування може стосуватися й фактів протиправного насильства чи корупційних діянь. Результати слід розглядати як інформацію ймовірного характеру, що лише допомагає членам Вищої кваліфікаційної комісії суддів сформувати внутрішнє переконання. Негативний результат є приводом для додаткової перевірки, а не для відмови в призначенні чи обвинувачення кандидата в кримінальному, адміністративному або дисциплінарному правопорушенні. Положення тез корисні поліграфологам, судовим експертам і розробникам процедур добору суддів.

Ключові слова: поліграф, кандидат на посаду судді, конкурсний відбір суддів, тестування на поліграфі, Вища кваліфікаційна комісія суддів, Закон України «Про судоустрій і статус суддів», добровільна згода, ймовірнісний характер результатів, досвід Республіки Молдова, поліграфолог.

The Possibility of Using the Polygraph in Respect of Candidates for Judicial Office

Petrova A. S.

Abstract. Polygraph screening is not part of the competitive selection of judges in Ukraine, whereas in the Republic of Moldova it is compulsory for judicial candidates. In these conference theses, A. S. Petrova, a postgraduate student at Yaroslav Mudryi National Law University, asks whether the method could be introduced into Ukrainian procedure and on what terms. The argument rests on Article 50 of the Law of Ukraine "On the National Police", which already permits polygraph checks of police applicants, on Article 28(3) of the Constitution of Ukraine, which bans experiments on a person without free consent, and on foreign practice: the polygraph is reported to be used in more

than 65 countries, including Japan, Canada, Israel, Poland and Turkey, and several million examinations are run each year in the United States. The author is frank about the limits of the technique. The instrument records breathing, sweating and blood pressure rather than deception, readings may be distorted by stress, medication or pregnancy, and interpretation depends on an examiner whose professional status Ukrainian law does not define. She therefore proposes amending the Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges": testing only with the candidate's written consent, by a certified specialist using certified equipment that meets requirements set by the Cabinet of Ministers, in a designated room with video and audio recording, with exemptions for pregnant women and mothers of children under three. Results would be probabilistic information helping members of the High Qualification Commission of Judges to form their inner conviction; a negative result would trigger an additional check but could never by itself justify refusal of appointment or support a criminal, administrative or disciplinary charge.

Keywords: polygraph, polygraph screening, judicial candidates, selection of judges, High Qualification Commission of Judges, Law on the Judiciary and the Status of Judges, informed consent, probabilistic information, Republic of Moldova, Ukraine.

Першоджерело: Петрова А. С. Можливість використання поліграфа щодо кандидатів на посаду судді. Актуальні проблеми судового права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. І. Є. Марочкіна (Харків, 30 жовт. 2015 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. С. 142–145.[2] Реферат оприлюднено в журналі 21.07.2018.

REFERENCES

1. Petrova A. S. Mozhlyvist vykorystannia polihrafa shchodo kandydativ na posadu suddi [The Possibility of Using the Polygraph in Respect of Candidates for Judicial Office] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-po-

ligrafi/906-mozhlivist-vikoristannya-poligrafa-shchodo-kandidativ-na-posadu-suddi-a-s-petrova-aktualni-problemi-sudovogo-prava-materiali-mizhnar-nauk-prak-konf-prisvyach-pam-yati-prof-i-e-marochkina-kharkiv-30-zhovt-2015-r-nats-yurid-un-t-im-yaroslava-mudrogo-kharkiv-2015 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Petrova A. S. Mozhlyvist vykorystannia polihrafa shchodo kandydativ na posadu suddi [The Possibility of Using the Polygraph in Respect of Candidates for Judicial Office]. Aktualni problemy sudovoho prava : materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf., prysviach. pamiati prof. I. Ye. Marochkina (Kharkiv, 30 zhovt. 2015 r.) / Nats. yuryd. un-t im. Yaroslava Mudroho. Kharkiv, 2015. S. 142–145. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3b6812ba-f8b3-48b9-9dba-a39d27d3cb5e/content (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Правочини із вадами волі: основні теоретичні та практичні аспекти[1]

Заборовський В. В., Попович Р. В.

Реферат · оприлюднено 18.07.2018

Реферат. В. В. Заборовський, кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права ДВНЗ «Ужгородський національний університет», і студентка юридичного факультету цього університету Р. В. Попович досліджують правову природу правочинів із вадами волі як різновиду недійсних правочинів. Складність теми автори пояснюють тим, що справжня воля особи є внутрішнім переконанням: щоб виявити її ваду, доводиться з'ясовувати мотиви й мету правочину, а поняття помилки, обману, тяжкої обставини та вкрай невигідних умов залишаються оцінними, без чітких критеріїв. Мета праці полягає в характеристиці видів таких правочинів, визначенні ознак названих понять і відмежуванні видів один від одного. Аналіз охоплює ст. 225, 229–231 і 233 Цивільно-

го кодексу України, постанови Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 № 9 «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» та від 30.05.2008 № 7 «Про судову практику у справах про спадкування», погляди В. І. Крата, І. В. Давидової, Є. О. Харитонова та інших цивілістів. Автори доходять висновку, що правочини з вадами волі є оспорюваними: недійсними їх визнає лише суд за позовом особи, яка їх вчинила, з винятками, встановленими ст. 225 ЦК України. Помилка (ст. 229) формується без стороннього впливу, має бути істотною й існувати в момент вчинення правочину; помилка щодо мотивів, незнання закону чи власна недбалість до неї не належать. Обман (ст. 230) є навмисним введенням в оману, активним або пасивним, як-от замовчування недоліків; приклад узято з рішення Кіцманського районного суду Чернівецької області у справі № 718/1850/13-ц, яким визнано недійсним договір дарування будинку, підписаний неграмотною позивачкою. Насильство (ст. 231) охоплює фізичний і психічний тиск, зокрема з боку третьої особи, а кабальний правочин (ст. 233) вчиняють добровільно, проте під впливом тяжкої обставини на вкрай невигідних умовах, між якими є причиновий зв'язок. Для судової експертизи праця цікава тим, що стан особи, яка не усвідомлювала значення своїх дій або не могла керувати ними, за позицією Пленуму перевіряють через судово-психіатричну експертизу, а встановлення обману, помилки чи психічного тиску потребує дослідження мотивів і волевиявлення, що зближує цю цивілістичну проблематику з предметом судово-психологічної експертизи.

Ключові слова: правочин, вади волі, недійсність правочину, оспорюваний правочин, помилка, обман, насильство, тяжка обставина, кабальний правочин, волевиявлення, Цивільний кодекс України, судово-психіатрична експертиза.

Transactions with Defects of Will: Basic Theoretical and Practical Aspects

Zaborovskyi V. V., Popovych R. V.

Abstract. Transactions concluded under a defect of will are hard to challenge because a person's genuine will is an inner state that can be inferred only from the motives and purpose of the deal, while the statutory notions of mistake, fraud, duress and grave circumstances remain evaluative. V. V. Zaborovskyi, Associate Professor of Civil Law at Uzhhorod National University, and law student R. V. Popovych set out to clarify the legal nature of such transactions as voidable ones, to identify the features of each type and to draw the lines between them. The study analyses Articles 225, 229-231 and 233 of the Civil Code of Ukraine, Resolutions No. 9 of 6 November 2009 and No. 7 of 30 May 2008 of the Plenum of the Supreme Court of Ukraine, and the views of civil-law scholars. The authors conclude that transactions with defects of will are voidable: only a court may declare them invalid, as a rule upon the claim of the person who entered into them. Mistake arises without outside influence and must be material and present at the moment of the transaction; error as to motives, ignorance of the law or one's own negligence does not qualify. Fraud is deliberate deception, active or passive, as illustrated by a district court judgment annulling the gift of a house signed by an illiterate claimant. Duress covers physical and psychological pressure, including pressure by a third party, whereas an unconscionable transaction is concluded voluntarily but under grave circumstances and on extremely unfavourable terms causally linked to them. For forensic practice the paper matters because incapacity to understand or control one's actions is verified by forensic psychiatric examination, and proving deception, error or psychological pressure calls for analysis of motives and the formation of will.

Keywords: civil transaction, defects of will, voidable transaction, invalidity of transactions, mistake, fraud, duress, unconscionable transaction, Civil Code of Ukraine, forensic psychiatric examination.

Першоджерело: Заборовський В. В., Попович Р. В. Правочини із вадами волі: основні теоретичні та практичні аспекти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.

2015. Вип. 31, т. 2. С. 18–22.[2] Реферат оприлюднено в журналі 18.07.2018.

REFERENCES

1. Zaborovskyi V. V., Popovych R. V. Pravochyny iz vadamy voli: osnovni teoretychni ta praktychni aspekty [Transactions with Defects of Will: Basic Theoretical and Practical Aspects] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/psikholohichna-ekspertiza/901-zaborovskij-v-v-popovich-r-v-pravochini-iz-vadami-voli-osnovni-teoretichni-ta-praktichni-aspekti (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaborovskyi V. V., Popovych R. V. Pravochyny iz vadamy voli: osnovni teoretychni ta praktychni aspekty [Transactions with Defects of Will: Basic Theoretical and Practical Aspects]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Pravo. 2015. Vyp. 31, t. 2. S. 18–22. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/4400 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.4. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Роз'яснення Незалежної Медіа профспілки України питання "Чи є Інтернет-видання засобами масової інформації?"[1]

Незалежна Медіа профспілка України.

Реферат · оприлюднено 02.07.2018

Реферат. Чи можна вважати інтернет-видання засобом масової інформації, якщо спеціального закону про онлайн-медіа ще не існувало? Відповідь на це питання дала громадська організація «Незалежна медіапрофспілка України» (НМПУ) у роз'ясненні від 11 лютого 2016 р., зміст якого відтворено в рефераті. НМПУ будує висновок на системному тлумаченні трьох законів. Відправною точкою є частини перша і друга ст. 22 Закону України «Про інформацію»: масова інформація – це інформація, що поширюється з

метою її доведення до необмеженого кола осіб, а засоби масової інформації є засобами, призначеними для публічного поширення друкованої або аудіовізуальної інформації. Поняття аудіовізуальної інформації профспілка бере зі ст. 1 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (будь-які сигнали, що сприймаються зоровими і слуховими рецепторами людини та ідентифікуються як повідомлення про події, факти, явища, процеси, відомості про осіб, а також коментарі про них, передані за допомогою зображень і звуків), а визначення Інтернету як всесвітньої інформаційної системи загального доступу, що базується на Інтернет-протоколі, визначеному міжнародними стандартами, зі ст. 1 Закону України «Про телекомунікації». Додатковим аргументом слугує п. 2 Прикінцевих положень Закону «Про інформацію», за яким до приведення законодавства у відповідність із цим Законом акти застосовуються в частині, що йому не суперечить. Звідси висновок НМПУ: інформація, поширювана через Інтернет, орієнтована на необмежене коло осіб і тому є масовою, а інтернет-видання (вебсайт) як засіб публічного поширення друкованої чи аудіовізуальної інформації є засобом масової інформації. Роз'яснення стане в пригоді редакціям онлайн-видань, зокрема наукових, журналістам і юристам, які обстоюють статус вебсайту як ЗМІ. Читаючи його сьогодні, треба зважати на зміну правового поля: 31 березня 2023 р. набрав чинності Закон України «Про медіа» № 2849-IX, а Закон «Про телебачення і радіомовлення» втратив чинність, тож роз'яснення 2016 р. фіксує підхід, сформований до нового медійного регулювання.

Ключові слова: інтернет-видання, засоби масової інформації, масова інформація, аудіовізуальна інформація, вебсайт, онлайн-медіа, Незалежна медіапрофспілка України, Закон України «Про інформацію», Закон України «Про телебачення і радіомовлення», Закон України «Про телекомунікації», Закон України «Про медіа».

Clarification by the Independent Media Trade Union of Ukraine on the Question "Are Online Publications Mass Media?"

Nezalezhna Media profspilka Ukrainy.

Abstract. Before Ukraine adopted a dedicated media statute, the legal status of online publications was open to question. This abstract presents the clarification issued on 11 February 2016 by the Independent Media Trade Union of Ukraine on whether an online publication can be regarded as a mass medium. The union reached its answer through a systematic reading of three statutes. Article 22(1)-(2) of the Law of Ukraine "On Information" defines mass information as information disseminated in order to reach an unlimited number of persons, and mass media as means intended for the public dissemination of printed or audiovisual information. Article 1 of the Law "On Television and Radio Broadcasting" defines audiovisual information as any signals perceived by human visual and auditory receptors and identified as messages about events, facts, phenomena, processes or persons, or comments on them, transmitted through images and sounds, while Article 1 of the Law "On Telecommunications" defines the Internet as a worldwide public information system based on the Internet Protocol. The union also relied on paragraph 2 of the Final Provisions of the Law "On Information", under which other legislation applies only insofar as it does not contradict that law. It concluded that information distributed via the Internet is addressed to an unlimited audience and is therefore mass information, and that an online publication, or website, being a means of public dissemination of printed or audiovisual information, is a mass medium. The clarification is useful to editors of online periodicals, including scholarly journals, and to journalists and lawyers. Readers should bear in mind that the Law of Ukraine "On Media" No. 2849-IX entered into force on 31 March 2023 and repealed the Law "On Television and Radio Broadcasting".

Keywords: online publication, mass media, mass information, audiovisual information, website, online media, Independent Media Trade Union of Ukraine, Law of Ukraine On Information, Law of Ukraine On Media, media law.

Першоджерело: Чи є Інтернет-видання засобами масової інформації? : роз'яснення від 11 лют. 2016 р. / Незалежна Медіа профспілка України. Реферат оприлюднено в журналі 02.07.2018.

REFERENCES

1. Nezalezhna Media profspilka Ukrainy. Roziasnennia Nezalezhnoi Media profspilky Ukrainy pytannia "Chy ye Internet-vydannia zasobamy masovoi informatsii?" [Clarification by the Independent Media Trade Union of Ukraine on the Question "Are Online Publications Mass Media?"] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/855-roz-yasnennya-nezalezhnoji-media-profspilki-ukrajini-pitannya-chi-e-internet-vidannya-zasobami-masovoji-informatsiji (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.5. РЕЦЕНЗІЇ ТА НОВІ ВИДАННЯ

Посібник[1]

Головченко Л. М., Лозовий А. І., Сімакова-Єфремян Е. Б. та ін.

Реферат · оприлюднено 31.07.2018

Реферат. Навчальний посібник «Основи судової експертизи» (Харків : Право, 2016. 928 с.; ISBN 978-966-458-991-5) покликаний надати науково-методичну й практичну допомогу фахівцям, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта, передусім тим, хто не працює в державних спеціалізованих установах, а також працівникам цих установ і студентам, що вивчають дисципліни курсу «Судова експертиза». Над виданням працював колектив із 23 авторів-укладачів (Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян, Р. Б. Каплін, К. В. Капустник та ін.), рецензентами стали А. П. Гетьман, В. Ю. Шепітько, В. Л. Ярошкий, Ю. Д. Притика й О. Г. Рувін. Посібник рекомендували вчена рада Харківського НДІ судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса, профільна секція Науково-консультативної та методич-

ної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України та науково-методична рада Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (листопад 2015 р.). Перший розділ охоплює історію розвитку судової експертизи, учення про її предмет, завдання, об'єкти й методи, відповідальність судового експерта, організаційно-правові засади проведення експертиз і перелік контрольних питань для іспитів. Шість наступних розділів присвячено експертним спеціальностям: автотоварознавчій; будівельно-технічній, оціночно-будівельній, земельно-технічній та оціночно-земельній (поділ житлових будинків, ідеальні частки співвласників, пошкодження квартир унаслідок заливання, види вартості нерухомості); економічній (фінансовий аналіз, фінансово-кредитні операції, податки в процедурах санації та ліквідації); товарознавчій; інженерно-транспортній (технічний стан транспортних засобів, зіткнення, наїзд на пішохода); експертизі у сфері інтелектуальної власності. Спеціальності здебільшого викладено за схемою «предмет, завдання й питання; об'єкти та суб'єкти; методи». Додатки містять програми підготовки судових експертів і витяги з нормативно-правових актів, що регулюють судово-експертну діяльність. Судово-психологічну експертизу автори окремо не розглядають, тож експертам-психологам посібник знадобиться насамперед загальнотеоретичною та організаційно-правовою частиною; він корисний також викладачам, аспірантам і практикам експертного забезпечення правосуддя.

Ключові слова: судова експертиза, кваліфікація судового експерта, теорія судової експертизи, відповідальність судового експерта, автотоварознавча експертиза, будівельно-технічна експертиза, економічна експертиза, товарознавча експертиза, інженерно-транспортна експертиза, експертиза у сфері інтелектуальної власності, навчальний посібник.

Fundamentals of Forensic Examination: A Study Guide for Specialists Intending to Obtain or Confirm the Qualification of a Forensic Expert

Holovchenko L. M., Lozovyi A. I., Simakova-Yefremian E. B. ta in.

Abstract. Specialists seeking the qualification of a forensic expert in Ukraine, especially those working outside state forensic institutions, need a single text that combines the general theory of forensic examination with the methodology of individual expert specialities. This 928-page study guide (Kharkiv: Pravo, 2016), compiled by 23 authors including L. M. Holovchenko, A. I. Lozovyi and E. B. Simakova-Yefremian, was written for that purpose and recommended by the academic council of the Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations, by a section of the Scientific Advisory and Methodological Council on Forensic Examination at the Ministry of Justice of Ukraine and by Yaroslav Mudryi National Law University. Part one covers the history of forensic examination, its subject, tasks, objects and methods, the liability of the forensic expert, the organisational and legal framework of expert work and a list of examination questions. Six further parts deal with vehicle valuation; construction, construction valuation, land-technical and land valuation examinations (division of houses, notional shares of co-owners, flood damage to flats, types of property value); economic examination, including financial analysis, credit operations and taxation in rehabilitation and liquidation; commodity examination; engineering and transport examination (vehicle condition, collisions, pedestrian accidents); and intellectual property examination. Appendices contain training programmes for forensic experts and extracts from the legislation governing forensic activity. Forensic psychological examination is not treated separately, so for psychologists the value of the guide lies in its theoretical and organisational chapters. It also serves lecturers, postgraduate researchers and practitioners supporting the administration of justice.

Keywords: forensic examination, forensic expert qualification, theory of forensic examination, expert liability, vehicle valuation, construction examination, economic examination, commodity examination, engineering and transport examination, intellectual property examination, study guide.

Першоджерело: Основи судової експертизи : навч. посіб. для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Харків : Право, 2016. 928 с.[2] Реферат оприлюднено в журналі 31.07.2018.

REFERENCES

1. Holovchenko L. M., Lozovyi A. I., Simakova-Yefremian E. B. ta in. Posibnyk [The Use of Psychological Knowledge in Criminal Proceedings, Civil and Administrative Cases: An Information and Reference Handbook] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/books/924-kniga-2 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Osnovy sudovoi ekspertyzy [Fundamentals of Forensic Examination] : navch. posib. dlia fakhivtsiv, yaki maiut namir otrymaty abo pidtverdyty kvalifikatsiiu sudovoho eksperta / avt.-uklad.: L. M. Holovchenko, A. I. Lozovyi, E. B. Simakova-Yefremian ta in. Kharkiv : Pravo, 2016. 928 s. URL: https://mybook.biz.ua/sudebnaya-ekspertiza/osnovi-sudovoi-ekspertizi-navchalniy-posibnik-dlya-fahivciv-yaki-mayut-namir-otrimati-abo-pidtverdit/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Посібник[1]

Назаров О. А.

Реферат · оприлюднено 05.08.2018

Реферат. Інформаційно-довідковий посібник О. А. Назарова «Використання психологічних знань у кримінальному провадженні, цивільних та адміністративних справах» (Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2013. 69 с.) адресовано тим учасникам судочинства, які ініціюють призначення судово-психологічної експертизи або оцінюють її висновок, не маючи власних спеціальних психологічних знань. Автор окреслює можливості судово-психологічної експертизи в трьох процесуальних сферах: у кримінальному проваджен-

ні, у цивільних і в адміністративних справах. Практичним ядром видання є перелік питань, які пропонується ставити перед судовими експертами-психологами на етапах досудового та судового слідства, а також під час розгляду цивільних і адміністративних справ у суді. Цей перелік слугує орієнтиром для формулювання завдань експерта відповідно до стадії процесу та виду справи. У переліку наукових праць автора, оприлюдненому на сайті журналу, видання зазначено як друге, перероблене. Посібник рекомендовано слідчим, прокурорам, суддям, адвокатам та всім, хто цікавиться можливостями судово-психологічної експертизи в судочинстві.

Ключові слова: судово-психологічна експертиза, психологічні знання, кримінальне провадження, цивільні справи, адміністративні справи, питання до експерта-психолога, досудове розслідування, судовий розгляд, інформаційно-довідковий посібник.

The Use of Psychological Knowledge in Criminal Proceedings, Civil and Administrative Cases: An Information and Reference Handbook

Nazarov O. A.

Abstract. This information and reference handbook by O. A. Nazarov (Kyiv: State Scientific Research Expert and Forensic Centre of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, 2013, 69 pp.) is intended for participants in legal proceedings who request a forensic psychological examination or assess an expert opinion without having special psychological knowledge themselves. The author outlines what forensic psychological examination can contribute in three procedural settings: criminal proceedings, civil cases and administrative cases. The core of the handbook is a list of questions that may be put to forensic psychological experts during pre-trial investigation and at trial, and during court hearings in civil and administrative cases. The list gives investigators, prosecutors, judges and advocates a reference point for framing the expert's task according to the stage of proceedings and the type of case. According to the author's list of publications on the journal's website, this is the second, revised edition. The handbook is recommended to investigators, prosecutors, judges, advocates and anyone interested in

what forensic psychological examination can offer in court proceedings.

Keywords: forensic psychological examination, psychological knowledge, criminal proceedings, civil cases, administrative cases, questions to the expert, pre-trial investigation, trial, reference handbook.

Першоджерело: Назаров О. А. Використання психологічних знань у кримінальному провадженні, цивільних та адміністративних справах : інформаційно-довідковий посібник. Київ : ДНДЕКЦ МВС України, 2013. 69 с. Реферат оприлюднено в журналі 05.08.2018.

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Posibnyk [The Use of Psychological Knowledge in Criminal Proceedings, Civil and Administrative Cases: An Information and Reference Handbook] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/books/929-posibnik (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Монографія[1]

Назаров О. А.

Реферат · оприлюднено 31.07.2018

Реферат. Монографія О. А. Назарова «Психологія вбивці: гендерний аспект» (Київ : Освіта України, 2014. 176 с.) присвячена ціннісно-смисловій сфері осіб, засуджених за вбивство, і тому, як стать злочинця позначається на змісті сприйняття ним обставин власного злочину. Автор описує специфічні переживання жінок і чоловіків, які вчинили вбивство, у трьох часових точках: у момент злочину, одразу після нього та через тривалий час. Таке розгортання матеріалу в часі дає змогу простежити динаміку переживань засуджених різної статі. На цій підставі обґрунтовано потребу в психокорекційній роботі, спрямованій на зростання самосвідомості, пробудження каяття, переосмислення негативних почуттів,

що супроводжували вчинення злочину, і реконструювання смислової сфери в напрямі соціальної адаптації з урахуванням гендерних смислових схем. За отриманими даними автор пропонує психокорекційну програму «Вибір», яка виявилася ефективною для осіб, що визнали свою вину. Видання адресоване науковцям, викладачам, студентам і курсантам юридичних і психологічних факультетів та закладів вищої освіти, а також практичним працівникам правоохоронних органів; пенітенціарним психологам і судовим експертам-психологам воно цікаве матеріалом про гендерні відмінності в переживанні насильницького злочину.

Ключові слова: психологія вбивці, засуджені за вбивство, гендерні особливості, ціннісно-смислова сфера, переживання злочинця, каяття, психокорекція, програма «Вибір», соціальна адаптація, пенітенціарна психологія.

The Psychology of a Murderer: The Gender Aspect

Nazarov O. A.

Abstract. The monograph by O. A. Nazarov (Kyiv: Osvita Ukrainy, 2014, 176 pp.) examines the value and meaning sphere of persons convicted of murder and how the offender's gender shapes the way he or she perceives the circumstances of the crime. The author describes the specific experiences of women and men who have committed murder at three points in time: at the moment of the killing, immediately afterwards and long after the offence, which makes it possible to trace how these experiences change in offenders of different genders. On this basis the book argues for psychocorrectional work aimed at increasing self-awareness, awakening remorse, reappraising the negative feelings that accompanied the crime and reconstructing the meaning sphere towards social adaptation, taking gender-specific meaning schemes into account. Drawing on the data obtained, the author presents the psychocorrectional programme "Vybir" ("Choice"), which proved effective for convicted persons who had admitted their guilt. The monograph is addressed to researchers, lecturers, students and cadets of law and psychology faculties and to law enforcement practitioners; prison psycho-

logists and forensic psychological experts may find its account of gender differences in the experience of violent crime of particular interest.

Keywords: psychology of murderers, convicted murderers, gender differences, value and meaning sphere, offender experiences, remorse, psychocorrection, correctional programme, social adaptation, prison psychology.

Першоджерело: Назаров О. А. Психологія вбивці: гендерний аспект : монографія. Київ : Освіта України, 2014. 176 с.[2] Реферат оприлюднено в журналі 31.07.2018.

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Monohrafiia [Monograph] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2018. № 4 (21). URL: https://expertize-journal.org.ua/books/923-kniga-1 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Nazarov O. A. Psykholohiia vbyvtsi: hendernyi aspekt [The Psychology of a Murderer: A Gender Aspect] : monohrafiia. Kyiv : Osvita Ukrainy, 2014. 176 s. URL: https://expertize-journal.org.ua/attachments/article/923/monohrafiia-nazarov-psykholohiia-vbyvtsi-2014.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

15.07.2018

Розділ online видання "Наукові статті. Детектор брехні (поліграф)"[1]

Сторінка розділу «Наукові статті. Детектор брехні (поліграф)» online видання «Судово-психологічна експертиза...» у номері 2018, № 4 (21). Розділ об'єднує науково-прикладні публікації про застосування поліграфа та психофізіологічні дослідження з його використанням, зокрема про найактуальніші проблеми експертної психофізіології та інструментальної детекції прихованої інформації. Він може слугувати довідковим посібником для науковців, практиків і працівників органів науково-технічної інформації. Бібліографічні описи статей супроводжуються анотаціями, на сайті діють авторський і предметний покажчики.

15.07.2018

Розділ online видання "Реферативні статті. Інші види спеціальних знань"[2]

Опис розділу «Реферативні статті. Інші види спеціальних знань» online видання в номері 2018, № 4 (21). Розділ подає поточну інформацію про вітчизняні й зарубіжні наукові праці та літературу щодо використання спеціальних знань у юридичній практиці й може бути довідковим посібником для науковців і практиків. За повідомленням редакції, щороку до реферативного розділу включають понад 500 публікацій зі спеціальних (юридичних) журналів і збірників з анотацією чи рефератом. У змісті розділу наведено реферат праці О. В. Майстренка «Роль тлумачень та роз'яснень законодавства».

15.07.2018

Розділ online видання "Реферативні статті. Психологічна експертиза"[3]

Службова сторінка розділу «Реферативні статті. Психологічна експертиза» online видання (2018, № 4 (21)). Тут збирають поточну інформацію про вітчизняні та зарубіжні наукові праці й літературу з судово-психологічної експертизи та експертно-психологічних досліджень у юридичній практиці. Розділ адресовано насамперед науковцям і практичним психологам, а також працівникам органів науково-технічної інформації. Редакція зазначає, що щороку до реферативного розділу потрапляє понад 500 публікацій із психологічних і юридичних журналів та збірників; кожен бібліографічний опис має анотацію або реферат, працюють авторський і предметний покажчики.

15.07.2018

Розділ online видання "Реферативні статті. Дослідження на поліграфі, технологія EyeDetect"[4]

Сторінка розділу «Реферативні статті. Дослідження на поліграфі, технологія EyeDetect» online видання (2018, № 4 (21)). Розділ містить поточну інформацію про вітчизняні й зарубіжні наукові праці та літературу з психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа в юридичній практиці. Він розрахований на науковців і практиків-поліграфологів, а також на працівників органів науково-технічної інформації. За даними редакції, реферативні розділи щороку поповнюються понад 500 публікаціями зі спеціальних (юридичних) журналів і збірників; описи супроводжуються анотаціями або рефератами.

15.07.2018

Розділ online видання "Реферативні статті. Профайлінг науково-прикладний"[5]

Опис розділу «Реферативні статті. Профайлінг науково-прикладний» online видання в номері 2018, № 4 (21). У розділі збирають поточну інформацію про вітчизняні й зарубіжні наукові праці та літературу з науково-прикладного профайлінгу в юридичній практиці. Матеріали можуть слугувати довідковим посібником для науковців, практичних фахівців і працівників органів науково-технічної інформації. Ре-

дакція повідомляє, що щороку до реферативного розділу включає понад 500 публікацій зі спеціальних (юридичних) журналів і збірників, подаючи їх лише в електронному вигляді з анотацією або рефератом.

15.07.2018

Розділ online видання "Наукові статті. Психологічна експертиза"[6]

Сторінка розділу «Наукові статті. Психологічна експертиза» online видання «Судово-психологічна експертиза...» (2018, № 4 (21)). Розділ призначено для науково-прикладних публікацій із судово-психологічної експертизи та експертно-психологічних досліджень, у яких висвітлено найактуальніші проблеми судової психології. Його можуть використовувати як довідковий посібник науковці, практичні фахівці та працівники органів науково-технічної інформації. Опис кожної статті супроводжує анотація; для пошуку на сайті діють авторський і предметний покажчики.

REFERENCES

1. Rozdil online vydannia "Naukovi statti. Detektor brekhni (polihraf)" [Section of the Online Publication "Scientific Articles. Lie Detector (Polygraph)"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2018. 15 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/detektor-lzhi-poligraf/875-zmist-rozdilu-naukovi-statti-detektor-brekhni-poligraf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Rozdil online vydannia "Referatyvni statti. Inshi vydy spetsialnykh znan" [Section of the Online Publication "Abstract Articles. Other Types of Special Knowledge"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2018. 15 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/868-rozdil-referativni-statti-inshi-vidi-spetsialnikh-znan-zmist-rozdilu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Rozdil online vydannia "Referatyvni statti. Psykholohichna ekspertyza" [Section of the Online Publication "Abstract Articles. Psychological Ex-

amination"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2018. 15 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/psikhologichna-ekspertiza/872-zmist-rozdilu-referativni-statti-psikhologichna-ekspertiza (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Rozdil online vydannia "Referatyvni statti. Doslidzhennia na polihrafi, tekhnolohiia EyeDetect" [Section of the Online Publication "Abstract Articles. Polygraph Research, EyeDetect Technology"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2018. 15 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/doslidzhennya-na-poligrafi/873-zmist-rozdilu-referativni-statti-doslidzhennya-na-poligrafi (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Rozdil online vydannia "Referatyvni statti. Profailinh naukovo-prykladnyi" [Section of the Online Publication "Abstract Articles. Applied Scientific Profiling"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2018. 15 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/profajling-naukovo-prikladnij/874-zmist-rozdilu-referativni-statti-profajling-naukovo-prikladnij (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Rozdil online vydannia "Naukovi statti. Psykholohichna ekspertyza" [Section of the Online Publication "Scientific Articles. Psychological Examination"]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2018. 15 lyp. URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/876-zmist-rozdilu-naukovi-statti-psikhologichna-ekspertiza (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

ВІТЧИЗНЯНІ РОЗРОБКИ

Мовленнєвий (голосовий) поліграф, запатентований у НАВС

Ще 2001 року науковці Національної академії внутрішніх справ запатентували спосіб виявлення напруженості та змін емоційного стану людини за фізичними параметрами усного мовлення. На цьому принципі ґрунтується так званий мовленнєвий, або голосовий, поліграф.

Автори винаходу — Ю. Ф. Жаріков, Я. Ю. Кондратьєв, Ю. Ю. Орлов і О. В. Рибальський (патент України № 99084603, заявлено 10.08.1999, опубліковано 11.12.2001). За спеціальною методикою прилад аналізує середню частоту основного тону та інтервал її зміни, загальний час мовлення, кількість пауз, латентний час відповіді, темп та інтенсивність мовлення, розкид мелодичної кривої, просодичний тембр, зашумленість спектра і формантну структуру [1].

Ілюстрація до матеріалу про мовленнєвий поліграф [1]

Поряд з описом винаходу журнал навів позицію професійної спільноти. Дослідження поліграфологів і психологів Американської асоціації поліграфологів не знайшли наукової бази для «голосових поліг-

рафів», і 1990 року асоціація ухвалила резолюцію «Position on Voice Stress», яка забороняє використовувати їх у практиці як основний метод дослідження ставлення людини до прихованої інформації [1].

Отже, вітчизняна розробка залишилася помітною сторінкою історії психотехніки, а наукова обґрунтованість аналізу голосу — предметом професійної дискусії.

REFERENCES

1. V 2001 godu uchenye Natsionalnoy akademii vnutrennikh del zapatentovali rechevoy (golosovoy) poligraf. Sudovo-psikhologichna ekspertiza. Zastosuvannya poligrafa i spetsialnikh znan v yuridichniy praktitsi : vebsayt. 2015. 6 trav. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/591-v-2001-godu-uchenye-natsionalnoj-akademii-vnutrennikh-del-zapatentovali-rechevoj-golosovoj-poligraf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2018. № 4 (21). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.4.2018. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/19771-2018-4-21 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2018, № 4 (21) (липень – серпень 2018 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 64 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua